

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XXI. Consuetudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

§. V.

Sententia S. Scripturae parenetica.

UNIVERSA contraditio gentium, templi aedificationem Israelitis non poterat impedire: altera namque manu aedificabant, altera gladiis dimicabant. 2. Elfr. 4. 17. Multo minori impedimento esse debent malignantium hominum cavillationes solidis, verisque, DEI servis; quod minus incepta bona protendant. Diez conc. 2. in festo S. Matthaei.

Quaerite Dominum, & confirmamini. Pf. 104. 4. Jubet Propheta, quaerere Dominum; nec tempus designat, quo id faciamus. S. Greg. Niss. h. 7. in Eccl. quod est tempus quaerendi Dominum? breviter dico, & comprehendio: Totā vitā: in hoc enim solo studii tempus est totum studium. Did. Niss. fer 6. D. 5. Quadr.

Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare. Eccl. 9. 10. Hebr. in virtute tua; id est, totis viribus, & totō conatu, operare. Ita S. Cassius Narn. Ep. teste S. Greg. 4. dial. c. 16. paulo ante mortem à Deo audivit: Age, quod agis; operare, quod operaris: non cesset manus tua, non cesset pes tuus. Natali Apostolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Corn. hic.

Esse firmus in via Domini. Eccl. 5. 12. Ex. 32. 8. quaeritur Deus Moyse de Hebraeis vitulum adorantibus: *Recesserunt cito de via, quam ostendisti eis.* Ezech. 8. 16. *dorsa habentes contra templum Domini.* En tibi malorum omnium pessimum: nempe terga DEO obvertere, & inceptam pietatis viam deserere. Pinna hic. Ethol. 66.

Confide in Deo, & mare in loco tuo. Eccl. 11. 22. Hugo: in Christo, qui est locus tuus; vel certe in fide, & charitate. Significat, standum in arrepto proposito serviendi DEO; nec à virtute desilectendum: & quem semel ingressi sumus laborem, & viam parvendi praeceptis Dei, ne emittamus. Octavian. hic.

Quaerite Dominum, dum inveniri potest. 11. 55. 6. In hac vita Deus est quaerendus, in hac vita invocandus. Mala incepta derelinquere,

& bona opera facere, est Deum quaerere. In bono usque in finem perseverare, est DEUM, qui est vita aeterna, invenire. S. Honorius Augustinodun. ferm. in capite jejunii.

Alios salvos fecit etc. Matth. 27. 42. O superbi Judaei! non attendentes; quoniam majoris virtutis est, patienter in tormentis usque in finem perseverare, quam de Cruce descendere, & ab infirmitate carnis miserabiliter superari. Si enim nullus salvabitur, nisi qui perseveraverit usque in finem; quomodo Christus IESUS nomine, & re, salus diceretur, si in Cruce patienter usque in finem non perseverasset. S. Bonaventura ferm. 1. Dom. infra Octav. Nat. Dom.

Videte vosmet ipsos, ne perdatis, quod operati estis; sed ut mercedem plenam accipiat. 2. Jo. 8. Fervor noster, ut hedera Jonae, ideo mature crescit: ut quod festivus Jonam recreaverit amenitate foliorum, eò durius illum ad mortem usque cruciet; in lucis ortu miserum passus occasum. Nimirum gigantes nascimur, & vivimus pusiones. Meridiem expandimus in aurora, noctem meridiei inventuri &c. Vide hic Oliv. fufius l. 4. Strom.

Bonum facientes non desiciamus. Gal. 6. 9.

§. VI.

Patrum Paraneses.

NON est molestè resistendum provocantibus, & laesentibus; sed constanter, placideque, respondendum hoc tantum: nunquam efficies, ut me dimoveas à proposito. S. Justin M. ep. ad Zenam, & Serenum, fratres.

Vetus dictum est: assuesce unus esse; ut vita tua quandam picturam exprimat; eandem servans semper imaginem, quam accepit. S. Amb. ep. 82. ante medium.

Adolescens profice: mancipatus es Christi servitio; coepisti magna agere, & excelsa imitari. *Confortetur cor tuum, & viriliter age.* Pf. 26. S. Bern. tr. de ordine vitae &c.

Quid aliud sonat, *nec dimittam illum.* Cant. 2. 4. nisi, non mutabo in diversa vultum, & intuitum mentis alio divertam ab ipso. Gilb. Abb. in Cant. l. 10.

TITULUS XXXI. CONSUECUDO.

§. I.

Consuetudo bona.

ERIT puer Nazarus Dei ab infantia sua, & ex utero matris suae usque ad diem mortis. Judic. 13. 7.

Cur mulier affirmat perseverantiam pueri, usque ad mortem, quam Angelus non asseruit? Intellexit sapiens mulier: quod is, qui ex utero matris, & ab infantia, pietatem culturus erat; ab ea non in senectute esset recessurus: quae enim pietas cum lacte fugitur, vel in sene efflorescit. Oliva l. 10. Strom. §. vir Dei venit ad me.

Mors in olla v. DEI, & non potuerunt comedere. 4. Reg. 4. 40. Convivium lautum, ut putabat, suis Discipulis instruxit Eliseus; sed ubi amarissimas herbas gullarunt, exclamant: *Mors in olla etc.* Nec tamen quaeritur ipse Eliseus; nec irascitur coco decepto, & pro dulcibus amaras herbas apponenti. Nimirum dulcescebat ei ex usu amaritudo. Ramirez in ep. 2. v. 9.

Hac, & his similia, secundum Legem Dei puerulus observabat. Tob. 1. 8. Quid ergo mirum Tobiam humanis corporibus, hostis litandis, constantem fuisse? eum scito, puritiam inter ferebra, arasque duxisse. Oliva l. 1.

Yy 3

l. 1.

l. i. Strom. §. Exurgens Maria abiit in montana.

Flores mei fructus honoris. Eccli. 24. 23. Omnes arbores prius floribus ornantur; & ipsa vitis, cui se similem Sapientia, seu Pietas, dicit. Qualis ergo hæc vitis, quæ flores suos, fructus vocat? Flos Symbolum floridæ juventutis; fructus naturæ ætatis. Quales flores, talis fructus. Pinna hic Ethol. 75.

Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua. Thr. 3. 27. Onus, quod non ferre voluit juvenis, ægrè portabit senex, Id. ib.

Joannes mittens duos ex discipulis, ait illi: tu es, qui venturus es? an alium expectamus? Matth. 11. 3. Joanni certissimum erat, Christum esse verum Salvatorem; discipuli verò ejus dubii erant: utque errorem suum agnoscerent, cum tali nuntio eos ablegabat; idque ex carcere: *Cum audisset in vinculis opera Christi.* Ibi illos, quis Christus sit, docere studet. Cur verò ista in carcere? S. Ambr. f. 1. de S. Jo. Bapt. mirari non debemus, quòd ab Herode missus in carcerem, clausus Christum suis Discipulis intimaret: cum clausus in utero eundem Dominum gestibus prædicavit. Tantas habet consuetudo vires. Did. Niss. fer. 3. D. 1. Quadr. §. 4.

Jugum meum suave &c. Matth. 11. 30. Juvenes initiò jugum detrectant, & ad ferendum vix adiguntur; assueti ultrò colla supponunt. Sic, licet initiò, velut taurus indomitus, pietatis jugum excutias, tandem assuetur libenter trahes. *In novissimis enim juvenes requiem in ea, & convertetur tibi in Oblectamentum.* Eccli. 6. 29. Pinna hic Ethol. 79. Si jugum Christi suave est, & onus ejus leve, quomodo ait: *Urate per angustam portam?* Matth. 7. 13. *Et regnum colorum vim patitur.* v. 12. R. Quòd unum, & idem, est angustum, laboriosum, & grave, incipienti, in perferendo, & spiritali consolationem nondum experto: quod tamen latum, jucundum, & leve est exercitato, proficienti, perfecto, & habituato in bonis. Denique mandata, & consilia, Christi, ex sua natura dulcia sunt, & levia; licet, per comparationem ad nostram fragilitatem, & pronitatem ad malum, difficulter in principio impleantur. Dion. Carth. in Matth. 11.

Intra vii secundam consuetudinem suam in Synagoga. Luc. 4. 16. Nunquam deferenda est agendorum consuetudo bonorum: firmat enim naturali quâdam potentia morem. Optimum in virtutibus, consuetudine assumptâ bonis moribus coalescere. Sæva tamen hostilitas est, consuetudine contrariâ roborari. Sim. Cass. l. 9. c. 10.

Mitte Lazarum &c. Luc. 16. 24. S. Chrysol. l. 122. Abraham etiam à morte hospitalis. Did. Niss. f. 3. D. 1. Quadr. §. 4.

Domine, ne statuas, &c. Act. 7. 59. Hoc in ipsâ cæde, & furore lapidantium, præstare nunquam potuisset; nisi multò antè illa animò percepisset, & in tota vita in his cogitationibus versari consuevisset. Iisd. Clarius de S. Steph.

Bona consuetudo excutere debet, quod mala influxit. S. Martinus Bracarenf. Ep. in Maximis de morib.

Lignum diu jacens in aqua, non facile, & cum magno fumo, accenditur. Imbutus diu diversis peccatis, contra volentes eum charitate accendere, fumum emittit murmurationis, puncturarum, detractionum. Summa Prædic. Consuetudo.

§. II.

Mala Consuetudo.

Symbola.

Allegorie, Similitudines.

Ex Veteri.

Disimulante illo (Loth) apprehenderunt manum ejus. Gen. 19. 16. Aquila legit: *cunctabatur.* Quantas moras nequit peccator; quem Loth cunctatione suâ adumbrat, ut ex ergastulo inolitatum consuetudinum egrediatur. Cum ad meliorem frugem admonetur; tergiversatur, cunctatur, differt meliora: ut opus habeat, manu angelicâ, imò divinâ, educi. Arcones in Is. 3. Disc. 2.

Surgite, egredimini de loco isto - & visus est eis quasi ludens loqui. Gen. 19. 14. Instantissimè conabatur Loth duos illos juvenes, generos suos, secum Sodomitæ abstrahere; sed morâ detenti, concremati fuerunt. Glossa interlin: prave consuetudinis amor eos ligaverat. O quot hodie pertinaces in orbe peccatores! qui, quia ex tot concionibus non corriguntur, Inferni ignibus comburentur. Diez. Conc. 2. in Com. M. M.

Respiciens uxor ejus post se, versa est in statuam salis. Gen. 19. 26. S. Nilus in Alce, Consuetudo, cujus illa speciem gerit, eos, qui volunt omnino recedere, ad se trahit.

Sepelire me cum Patribus meis. Gen. 49. 14. Jacob in Ægypto vitâ functus est; sed præcepit filiis, ne illum in Ægypto sepelirent. In Ægypto, ô peccator, mortuus es; noli in Ægypto sepeliri: id est, ne per consuetudinem in eo hæreas. Stella in Pl. 136.

Urgebant Ægyptii populum de terra exire velociter. Ex. 12. 33. De captivitate, durissimo labore, adeò in vii exeunt; ut urgeri, & compelli, debeant ire in terram fluentem lacte, & melle. Ipsa consuetudo, & longa habitatio, illis dulcis erat. Applicata malæ consuetudini. Sylv. addit. in Evang. S. Joan. 2. c. 5. q. 2.

Ego audivi vos dicere: bene nobis erat in Ægypto. Num. 11. 18. Bene in Ægypto? Dominum testor in rubo spinis, vulneratum laborantis in Ægypto populi imaginem profertem. Quid Moyli præfatur?

Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, sciens dolorem ejus, descendî, ut liberem eum. Ex. 3. An non ingemiscentes filii Israël propter opera vociferati sunt? *ascenditq; clamor eorum ab operibus ad DEUM?* Ex. 2. 23. Quomodo igitur vobis bene erat in Ægypto? addiderat textus: *post multum verò temporis.*

Ex. 2.

Ex. 2. 23. Diuturnitas servitutis nescio quam cœcis commoditatem ingerat. Escob. mir. Chr. t. 1. Obl. 2. v. 6. Judæi, cum Manna haberent, allium querebant; & cum libertate fruerentur, recordabantur servitutis, & Egyptum sæpe numero expetebant, propter consuetudinem. Ad eam violenta res est! Chryl. hom. 7. in 1. Cor. S. Bernardus l. 19. de 12. impedim. poenit. ponit quartum: malitiam male consuetudinis. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Jo. 8. 34. Pharaonica hæc servitus est; lapis Lazari Jo. 11.

Non poteris servire Domino. Jos. 24. 19. Dixit Josue populo promittenti aternam Legum observantiam. Abul. q. 12. Dicit aliquis: quomodo Josue dicit, quod Israelitæ non possent servire Domino, cum ipse supra v. 15. dixerit: quod, etiam si totus Israel vellet colere Deum Mesopotamiæ, vel Amorrhæorum; ipse, & domus sua, colerent verum Deum: nam si ceteris erat impossibilis cultus Dei, ei quoque fieret impossibilis. Respondet: proveniebat forte ista difficultas propter assuetudinem ad peccandum: nam assuetudo ad aliquod genus peccati, difficillimum est relinquere illud; eò quod transivit in naturam. Naxera in Jos. 24. §. 39.

Si incluseris hominem, nullus est, qui aperiat. Job. 12. 14. S. Greg. l. 11. mor. c. 5. Omnis homo, per id, quod male agit quid sibi aliud, quam conscientia suæ carcerem facit? qui, cum, judicante Deo, in malitiæ suæ cœcitate relinquitur, quasi intra semetipsum clauditur; ne evadendi locum inveniat, quem invenire minime meretur. Nam sæpe nonnulli à pravis actibus exire cupiunt: sed quia eorundem actuum pondere premuntur, in male consuetudinis carcere inclusi, à semet ipsis exire non possunt.

Neq. inveniat in te locum latendi clamor meus. Job. 16. 19. Non omnis iniquitas clamor dicitur; sed magna, professæ, publica. Nam cum adhuc quodammodo verecundatur, atque cunctatur; & vel timore, vel pudore, reprimitur; nondum dicitur clamor. Cum vero, ingentis cupiditatis impetu, omnia præceptorum, & Legum, monumenta rumpuntur, & male concepta secreta, ejectionis omnibus reprehensionibus, atque terroribus, in impudentissimos, atque audacissimos, mores, tanquam in diluvium consuetudinis, confluant; jam clamor vocatur. V. Beda. in Job hic.

Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum &c. Ps. 1. 1. Abire, est malis consiliis ad modicum consentire. Stare, est malis operibus operam dare; sed sedere, est peccatum in consuetudinem ducere. S. Bonav. l. 7. de Apostolis. Cathedram, existimare longam in vitio moram oportet; quod maxime nobis cavendum: quoniam in peccatis diuturnitas habitum quandam vix mobilem in animis constituit. Antiquus enim animi morbus, & mali exercitatio longitudine obruta, vix remedium, vel potius nullum, reperiet; cum in naturam, ut plerumque videmus, sæpe consuetudo vertatur. S. Basilus hic.

Salva me ex ore leonis. Ps. 21. 22. Leo rapit, & raptum fortiter tenet: Sic diabolus rapit hominem in consensu, vel operatione; & fortiter tenet in consuetudine. Hugo Card. hic.

Fiat, Pl. 108. 19. id est, fiet et suum peccatum, ex consuetudine scilicet mala, sicut vestimentum, quò operitur; & sicut Zona, quâ semper præcingitur. Dicere possunt illud II. 28. 15. *Peperimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* q. d. manus nostras posuimus in manus diaboli; & hominum facientes, nunquam recedendi ab ejus operibus. S. Bernardus t. 1. l. 21. artic. 1.

Viam iniquitatis amove a me. Ps. 118. 29. S. Ambr. hic: Pulchre *viam dixit iniquitatis*, non iniquitatem: eò quod non quali naturalis iniquitas sit in nobis; sed majorum peccata currentium sit attrita vestigiis.

Funibus peccatorum suorum constringitur. Prov. 5. 22. Filis adjectis funes contextuntur, quorum singula facile lacerari possunt: at si multa fila in unum texantur, constructus ab eis vix te expedies. *Funiculus triplex a se invicem plectitur.* Escob. mir. Chr. t. 1. Obl. 1. v. 5.

In quocunque loco ceciderit, ibi erit. Eccl. 11. 3. Solet autem in eam partem cadere, in quam erat inclinatum. Sicut in sylva arbor vetustissimis humi fixa radicibus, quam rusticus securi legit: nutat arbor, & ruinam inclinatio vertice minatur. Pero, in quam partem cadet? profecto in eam, in quam inclinatur. Diez in Circumcis. D. conc. 2.

Expoliavi me tunicâ meâ, quomodo induar illa? Cant. 5. 3. Hebr. *excoriavi.* S. Bern. l. 9. in Cant. de peccatoribus inveteratis: operi sunt iniquitate, ut non facile explicare se ab illa possint. Et, ut amplius dicam, quasi cute quadam, sic parvâ sunt operi consuetudine vitiorum; ut illam dediscere, non tam expoliari sit, quam excoriari. Escob. mir. Chr. t. 1. l. 7. sect. 1.

Non exoraverunt pro peccatis suis antiqui gigantes. Eccl. 16. 8. Gigas inveteratus peccator. Hugo Card. hic.

Va, qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. II. 5. 18. Peccatum vocat vanitatem: quia, ut ait S. Hier. facientibus peccatum facile textitur; ac ad eam inane in se est, ac futile; uti aranearum tela. Sed cum inde exire voluerimus, solidissimis vineulis neclimur. Peccata ergo sunt funes. I. Quia fiunt ex filis, id est, ex rebus, & voluptatibus varissimis, & levissimis. II. Quia distorta sunt, ut funes. III. Quia invicem connexa. *Semper ligatus,* Symbolum peccatoris. Chald. *Va, qui incipiunt paulatim peccata, augentq. ut crescant, & fortia fiunt, ut vinculum plaustris.* Sicut bos, vel equus, dum primum curruj jungitur; salit, recalcitrat, jugumq. conatur excutere, & manere liber. At ubi jugum subit, eique assuetus est, sponte illum subit; imò ex habitu eum adit, mox ut à præsepio solvitur; esto in illo illi sudandum, & gemendum, sit: ita homo initio peccati onus averfa-

averſatur; at, ubi ei aſſuevit, ſponte illud ſubit; & quaſi in dolore, & gemitu ſuo, ridens; ad illud ex conſuetudine procurrat. S. Aug. in Pf. 52. Væ, qui trahunt peccatum ſuum, ſicut reſtem longam! Quid eſt aliud, quàm væ his, quorum manus connectunt iniquitatem? Sed non vis modo diſrumpi vincula tua, quia non ſentis vincula tua; etiam delectant te, & voluptati ſunt. Senties in fine, cum dicitur: ligate illi manus, & pedes. Corn. in H. c. 5. v. 18.

Humiliata eſt uſque ad inferos. H. 57. 9. id eſt, uſque ad profundum peccatorum. S. Thom. hic.

Si mutare poteſt æthyops pellem ſuam. Jer. 13. 23. Et vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum? *Nequam eſt natio eorum, & naturalis malitia ipſorum; & quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perperuum.* Sap. 12. 10.

Vetula ſcit fecit pellem meam, & carnem meam. Thr. 3. 4. Sunt enim quidam, velut pelles vetulae; in quibus, præ nimia vetuſtate, & putredine, non poteſt durare, nec tenere, aliqua futura poenitentia. Contritio enim eſt, qua acus pungens, ſilum verò, quod introducit per hanc aciem, & refarcit diſſoluta, ſunt vincula ſatiſfactionis, quæ injungitur à ſacerdote. Sed in illis, qui ita inveterati ſunt per pravam conſuetudinem, non poteſt tenere iſta futura. Hugo Card. in Pf. 17.

Lapſa eſt in lacum viſa mea, & poſuerunt lapidem ſuper me. Thr. 3. 53. In lapſu notatur delectatio, in lacu conſuetudo, in lapide obſtinatio. Hugo Card. in Pf. 12.

Nabuchodonoroſi duæ viſiones objectæ. Vidit ſtatuam magnam ex auro &c. Dan. 2. 34. Levi tamen tactu lapilli tota corruit, & periit. Videt etiam arborem magnam. Dan. 4. 10. Et ecce vigil clamavit: *Succidite arborem &c.* Tam itatua, quàm arbor, ſignificat Nabuchodonoroſem; ut interpretantur Hier. Rupert. Beda, &c. Cur ergo ad proſternendam ſtatuaſ lapidis jactus ſufficit? ad arborem deſtruendam tam fortia adhibentur? Statua tantum ſuperficialiter tangebatur terram; at arbor radicibus profundè inhaerebat terræ: ut inde diſcas, quòd ſi peccator leviter ſit in peccatis, facile unius vocis jactu inde movetur; at verò, ſi ſit in inveterata conſuetudine, multo fortiora media requiruntur. Sylv. addit in Evang. Matth. 9. q. 8.

Abiecit veſtimentum ſuum à ſe. Ion. 3. 6. id eſt, peccati conſuetudinem. Zach. 3. 4. *Auferite veſtimenta ſordida ab eo. Et dixit ad eum: ecce abſtuli à te iniquitatem tuam.* Sed quidam induunt ſe conſuetudine pravâ; non ſicut veſtimento, quod poteſt auferri; ſed ſicut pelle ſua, quæ vix poteſt exui. Hugo Card. in Joan. 13.

Ex Novo.

Oblatus eſt ei demonium habens. Matth. 12. 22. Per demoniacum iſtum cæcum, & ſurdum, ſignificatur quivis habitatus in vitiiſ; quem demon ducit, quòd vult, habens eum captivum

ad ſuam voluntatem; qui verba Dei aure cordis non percipit, nec gratias agit Deo. Dion. Carth. in Matth. hic.

Revertar, in domum meam, unde exivi. Matth. 12. 44. Euthym. Domum ſuam vocat hominem, à quo egreſſus eſt.

Ille potiùs ad vendentes. Matth. 25. 9. S. Paſchal. quid eſt dicere, *illic ad vendentes?* niſi, quia ſic facere conſueviſtiſ.

Hædos autem à ſiniſtris. Matth. 25. 33. Mali hædis comparantur: quia hædus ſemper è malis in deteriora progreditur, quò magis creſcit, eò durior, eſque redditur difficilior; in perfeeta verò ætate non poteſt comedi. Talis eſt peccator: nam licet initio aliquam habeat cordis teneritudinem; & miſiam, aut concionem audiens, aliquantum compungatur; nimia tamen peccatorum aſſiduitate indies durior, & peior, fit. Diez D. 4. Epiph.

Surge, tolle lectum tuum &c. Luc. 5. 24. Surge dicitur ſedenti, jacenti, dormienti: Sedet autem homo per conſenſum, jacet per operationem, dormit per conſuetudinem. Hugo Card. hic.

Plaga impoſita. Luc. 10. 30. Peſſima ſit plaga peccati, quæ conſuetudine longè infecta. Hinc Jeremias ait 30. 12. *inſanabilis fractura tua, peſſima plaga tua:* quia conſuetudine longè induruit. Et Sapientia dicit Eccl. 10. 11. *Langor prolixior gravat medicum.* Sed nihil eſt, quòd divinâ potentiâ omnino non ſaneatur, ſi diſpoſitum ſanare diſponit. Et poſt plagam malæ conſuetudinis peior plaga inſigitur; ut etiam jaculo deſperationis plagatus, vitiiſ iterum feriat. Unde iterum Jer. 15. 18. ait: *quare factus eſt dolor meus perperuum & plaga mea deſperabilis renuiſi curari?* Quia ſæpe fit, ut aſſuetus longò tempore vitiiſ, deſueſcere nolit; magis verò ſua exiſtimatione non poſſit. Sim. Caſi. l. 8. c. 38.

Ecce mulier, quæ habebat Spiritum infirmitatis annis decem &c. Luc. 13. 11. En peccatoris inveterati imago. Sunt; qui tam aſſidue ex conſuetudine delinquant, ut videantur Spiritum infirmitatis habere. *Et impoſuit illi manus,* ib. Vidi ſæpe viros, aut feminas, diu voluptatibus indulgentes, non recedentes ab improbitate, niſi Dei manu fortiter flagellante. Eſcob. mir. Chr. t. 1. Obl. 1. Cur hæc mulier non vocavit Chriſtum, & non quaſiſſit à medico ſanitatem? ſicut Chanaanæ, cæci in via, & leproſi, & multi alii? quia infirmitas inveterata deſpicit medicum. Mulier hæc in terram reſpirationis figura peccatoris inveterati. Stella hic. Vehor in omnem hominem peccatorem, quem Sathanas diuturnitate temporis poſſedit, multiplicatione criminum, magnitudine ſclerum, jure præſcriptionis. Aggravat hominum culpas, temporis longævitas in peccato. *Populus meus oblitus eſt mei diebus innumeris.* Jer. 2. 32. Nemo Dei obliſcitavit; niſi amore proprio deſtutus. Sed hoc gravius, quòd *diebus innumeris.* Sim. Caſi. l. 5. c. 27. v. 5.

Erat autem quidam homo ibi 38. annis habens in infirmitate ſua. Jo. 5. 5. Hic miraculo ſpeciali curatus fuit: media enim extra-

ordina-

ordinaria requiruntur, ut inveteratus peccator convertatur. Esco. mir. Chr. t. 1. Jo. 5. v. 5. Obl. 1.

Lazarus amicus noster dormit; sed vado, ut a somno excitem eum. Jo. 11. 11. Cui Discipuli: *Si dormis, salvus erit.* nec ei timendum. Tunc Christus apertius loquitur: *Lazarus mortuus est - eamus ad eum.* Nota Christus, cum dixit dormire Lazarum; dixit *vado*; cum vero mortuum, *eamus ad eum.* Ostendit discrimen peccatoris dormientis à mortuo. Qui veluti dormiens peccavit, facile excitatur, & convertitur; at qui mortuus jacet, jam contumax est; qui consenuit in sceleribus, difficillimè in vitam gratiæ revocatur. Did. Niss. D. 11. Pent. §. 4.

Lapis superpositus &c. Jo. 11. 38. Spelunca est ipsum peccatum; quod est profundum desperationem vel culpæ magnitudinem; angustum, per conscientia remorium; foetidum, per pravi exempli corruptionem; clausum per consuetudinem, & obfirmatur per executionem. Thr. 3. 53. *Lapsa est in lacum vis a mea, posuerunt lapidem super me.* Hugo Card. in Jo. hic.

Quatriduanus est. Jo. 11. 39. Liberat & de mala consuetudine Dominus quatriduanos mortuos. S. Aug. f. 44. de Verb. Dom. Est genus mortis immane; mala consuetudo appellatur. Aliud est enim peccare, aliud peccandi consuetudinem facere. Qui peccat, & continuo corrigitur; cito reviviscit: quia nondum est inclinatus consuetudine, non est sepultus. Qui autem peccare consuevit, sepultus est. Et bene de illo dicitur, *factus*: incipit enim habere pessimam famam, tanquam odorem teterimum. Id. tr. 49. in Jo. Non vacat mysteriò, quòd, cum plures mortuos Dominus suscitaverit, tres tantum eum Evangelistæ suscitasse scripserunt. I. Suscitavit filiam archi sinagogi adhuc intrà domum manentem, & in abditis penetralibus jaacentem. II. Suscitavit viduam filium, jam quidem extra civitatis portam elatum, sed nondum humatum. III. Suscitavit Lazarum, non solum sepultum, verum etiam foetentem quatriduanum. Isti tres mortui tria mortis genera significant. Moritur enim homo cogitatione, moritur operatione, & moritur peccandi consuetudine. Qui cogitando illicita, & nefaria, concupiscit; mortuus est, sed adhuc in domo manens, & peccatum interiùs celans; nondum ad sepulchrum effertur. Et ille quidem facile suscitatur; si eum visitaverit, vocaverit, & tetigerit Jesus. Si verò malum, quod intus cogitavit, foris ostendat, & in effectum perducatur; non solum mortuus est, verum etiam extra domum elatus, jam sepulchro, & perditioni, proximus est. At verò si & cogitatione, & operatione, & longà consuetudine peccandi, mortuus est; hic, quasi Lazarus quatriduanus, jam foetet. Suscitatur tamen & iste; sed non tam facile, sicut illi: quanto enim amplius in peccato aliquis perseverat, tanto difficilius ab eo separatur. S. Euseb. Emis. fer. 5. D. 4. Quadr. Hæc est mors pessima, quæ delinquentem sub consuetudinis mole obrutum tenet, facitque omne salutis consilium sibi prerogatum despiciere. Hanc lacrymabilem mortem, cæterisque damnabiliorem, mysticè Lazarus quatriduanus in monumento foetens denuntiavit.

Polyanib. Sacr. Tom. 1.

Hunc cum suscitare vellet Dominus, ut insinuaret, quàm difficile hujusmodi corriguntur, voce magnà clamavit: *Lazare veni foras.* S. Laur. Just. l. de cont. Mundi c. 12. Latet in Lazari resuscitatione Spiritualis suscitatio peccatoris. Lazarus namq; quatriduanus, foetidus, & sepultus peccatoris typum gerit, non cuiusq; sed obstinati, indurati, corrupti; in quo ratio, mens, sensus, synderesis, vitio sepulta sunt. *Quatriduanus est*: quoniam quatuor dies in peccato habet; scilicet consensum, opus consuetudinem, & contemptum. S. Thom. Vill. fer. 6. D. 4. Quadr.

Ex Patribus, & aliis.

Sicut Sus in volutabro luti immergitur; ita & anima à mala consuetudine obruta, ne sentiat quidem peccatorum suorum foetorem. S. Chryl. hom. 22. in Gen.

Facile est rivulum, cum primùm à fonte scaturit, quocunq; volueris flectere; at ubi aliorum fluminum accessione auctus est, vix ullà arte possit ejus impetum reprimere, aut cursum aliò deflectere: ita facile est vitium recens adhuc natum abscindere; at multorum annorum consuetudine auctum, & roboratum, quis facile superare queat? S. Chryl.

Peccatum admittere, cadere est in puteum; consuetudinem verò peccandi facere, os putei est coangustare; nè is, qui cecidit, valeat exire. S. Isid. lib. 2. sent. c. 23.

Sicut aqua constricta gelu longà consuetudine crystallus efficitur; sic & humana corda per consuetudinem longam constringuntur, & indurantur. S. Bernard. f. 21. art. 1.

S. Anselmus Cant. Ep. conspexerat puerum avicula filo annexa illudere; dum sæpius volare nitentem hilariter retrahebat. Vocatis suis: en, simili, ait, jocò ludit cum multis diabolus, qui consuetudine irretiti mala, quandoque avolare, vel amore, vel timore, nituntur; dumque se jam liberos autumant, in eadem vitia retrahuntur. Boll. 21. April.

Flumen malitiæ est; crescit eundo: & dum illud desisse putas, mare est. Oliva fer. 6. D. 2. Quadr.

Elephas juvenis flectit anteriores, & posteriores pedum juncturas; verum annis gravato nervi indurefcunt, & crura ejus sunt instar columnarum inflexibilia. Sic tu difficillimè in senectute poteris te ad DEum convertere, si tuam in peccatis vitam consumpsisti. Stella de cont. Mundi p. 1. c. 47.

Sicut in torculari, gravi saxorum pondere, uvæ exprimuntur, & racemi siccantur; sic peccando multorum peccatorum pondus cordi impii imponitur; omnis timoris Dei, & bonæ spæi, humor effluit. Id. ib. c. 13.

Dulce lumen, & delectabile oculis est, videre solem. Et tamen oculos tenebris assuetos offendit. Sic virtus, quæ jucunda est; molesta, & tædiofa est assuetis in peccatis. Id. p. 2. c. 48.

Quantò magis in culpa perseveraveris, hæc difficilius conversio redditur; idque in clavi fixatione patet: nam unòquòque ictu additò plus figitur, & difficilius poltea extrahitur. Id. in Luc. c. 7.

Z z

Venit

Venit quispiam in villam, & ibi è rivulo turbidam aquam bibit; moxque malè habet stomachus; miratur, incolas omnes non mortuos ex illa aqua. Sed si dimidiò annò apud illos manens aquæ affuefceret, stomachus nihil incommodi sentiret. Quj primùm peccatum conamittit, turbatur, triftatur, & anxiatur confcientia: qui fæpe aquam peccati bibit, dulcis ei videtur. Id. in Luc. 11.

§. III.

*Consuetudo mala difficulter curatur.**Sententiæ id afferentes.*

Non poteris servire Domino &c. Jof. 24. 19. Vide fuperius hóc titulò §. 2. sub initium.

Viri sanguinum; & dolosi, non dimidiabunt dies suos. Pl. 54. 24. Id est, non ponent dimidium vitæ suæ in cultura vitiorum, alteram dimidiam in amore virtutum; sed eorum senectus. Hæc enim est dimidium vitæ eorum: similis erit per omnia priori parti, scilicet juventuti. S. Greg. l. 5. mor. c. 28. Iniqui dies suos nequaquam dividunt: quia perverfam mentem neque in extremo vitæ tempore immutant. Pinna in Eccli c. 6. Ethol. 75.

Operuisti in furore. Thr. 3. 43. Adjutorium justè auferitur ab iis, qui & multa de præteritis aggregata non plangunt; in super & nova veteribus addentes, pium Judicem ad iracundiam provocant, & quotidie delinquendo inexorabilem reddunt. S. Paschal. hic.

Vos estis sal terra. Matth. 5. 13. Væ illi, cujus in corde peccatum consenuit. Hoc ut tollatur, absolūtâ potestate Salvatoris extraordinariâ opus habet. Sal non medetur putridis, & jam corruptis rebus. Sic peccatum, præ senio putridum, in hominis mente fugit ordinariam medelam. Bæza l. 3. c. 7. §. 8.

Factum est prælium magnum in caelo &c. Apoc. 12. 7. *projectus est draco, ille magnus, serpens antiquus,* v. 9. Egrè adultum vitium expugnatur; facile in cunabilis. Ex. 7. 12. *devoravit virga Aaron virgas eorum.* Unica Aaronis virga in tot serpentes audentrepidè; vincitque gloriosè: quando Michael fortitudine armatus Socios auxiliares advocat, ut unicum draconem vincat. Ast Michael antiquum serpentem depulit. Naxera in Jof. 22. §. 15.

Ubi tædebat cadere, libet jacere. S. Greg. l. 2. in Ezech.

Omne peccatum consuetudinis vilefcit, & fit homini, quasi nullum sit. Obduruit jam, dolorem perdidit, & valde putre est; sed pro mortuo computandum est. Quando aliquid pungitur, & dolet; aut sanum est, aut est in illo spes aliqua sanitatis. Quando autem tangitur, pungitur, calcatur, & non dolet; pro mortuo habendum, ac de corpore præcidendum. S. Aug. f. Dom. 4. Adv. de Castillo III. 133.

Habet hoc infelix consuetudo peccandi; ut, quantum amplius peccaverit, tantò minus peccata ipsa intelligat; & tantà plus peccare delectet. Euseb. Emisl. hom. 5. ad Monachos.

A delicto discedere volo, nec valeo: quero à lapsu resurgere; & non valeo usui repugnare: Longa consuetudo in me vim sibi fecit, & legem. Volo agere bonum; sed desideria consueta non sinunt. S. Isidor. l. 1. Soliloq.

Magnus utiq; labor consueta deserere, & inolitatum cognitionum, vel cogitationum, infima in imo relinquere; & altà pericrutatione de terrenis ad celestia evolare. Rich. à S. Vict. de arca myst. c. 13.

In omni re difficilis est, quæ expugnatur, consuetudo: quoniam, cum multam, ad attrahendum in se animum, afficiendumque, vim obtineat; dum in eo valet, ut aliquam honesti opinionem afferat. S. Greg. Niss. l. de Virginit. cap. 9.

Versus poetæ cujusdam est: qui non affuefcit virtuti, dum juvenescit, à vitis nescit desistere, quando senescit. S. Vinc. Ferr. serm. in Septuag.

Inolita cujuslibet vitii consuetudo, licet omni studio ab animi penetralibus sit repulsa; assilic tamen fæpe; quasi præ foribus, importuna; & vel lambere summotenus nititur, si mordicus apprehendere prohibetur. B. Petr. Dam. l. 5. ep. 2.

Exempla Biblica.

In mentem nobis veniunt cucumeres. Num. 11. 5. & Num. 21. 5. *animam nostram nauseat super cibo isto levissimo.* Cur manna fastidiunt, & alia appetunt? S. Chryf. hom. 3. de penit. manna comedebant Judæi, & ceepas de Ægypto quarebant, consuetudine ducti. Adeò turpis est res consuetudo pessima, quæ nec statim potest abjici, nec tempore brevi.

Salomon primus regum Israelis invexit idola in Judæam; quæ deinde in ea durarunt per 300. annos, usque ad Josam regem, qui ea fustulit. Quam tardè exurpantur scelera semel radicata. 4. Reg. 23. per totum. Corn. in Ecclesiasten. c. 1. 2. Quæres: an Salomon sit damnatus? an Salvatus? Damnatum censent Tertull. Cypr. Aug. Chryf. Beda, Rabanus, Isidor. Lyr. Abul. Ratio. I. Quia scriptura commemorans ejus lupium tam gravem, non adjicit ejus poenitentiam; sicut in lapsu Davidis. II. Quia sua delubra, idolis ædificata, non destruxit. III. Quia ad hoc Deus videtur Salomonem cumulasse omnibus bonis, ut ejus merita remunerareret in hac vita, & scelera puniret in futura. IV. Quia amor ardens foeminarum longâ consuetudine roboratus, pene est insuperabilis. Huc facit, quod ante paucos annos in Italia uni è nostra Societate contigit. Vocatur ille, ut concubinario cuidam in morte adesset. Adfuit, & totis viribus eum ad poenitentiam hortatus est, ut amoribus illicitis valeddiceret; nunc blandiendo, nunc minando instans Dei judicium & gehennam. Sed & concubina flens rogabat eum, ut poeniteret, & moriendo animæ salutem consuleret. Omnia frustra: ille enim dixit: se nec velle amicam tam diu dilectam abdicare. Quare impoentens mortuus. Corn. in 3. Reg. 11. v. 13.

Per diem solemnem consueverat Præses populo dimittere unum vinculum. Matth. 23. 15.

Per

Per diem festum solebat dimittere. Marc. 15. 6. *Necesse autem habebat dimittere eis &c.* Luc. 23. 17. Qui consuevit, & solet, demum necesse debet agere, quod diu male egit. Did. Niiff. tit. Abrah. l. 8. c. 5. consuetudinis vis.

Mitte Lazarum. Luc. 16. 24. S. Chrysol. l. 122. Adhuc divitem malitia non deserit, quem jam possederat pœna; qui non se ad Lazarum vult deduci. q. d. Viro huic solemne fuit aspernari, ac dedignari Lazarum, tanquam pauperem; idcirco nunc quoque agit, quod olim factitabat. Did. Niiff. Fer. 3. D. 1. Quadr. §. 4.

Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23. 34. Quare Christus, in quo erat omnis potestas dimittendi peccata; & alias frequentèr unicò verbò dimiserat; quare hic pro venia recurrit ad Patrem? ignorantia enim illorum non fuit sine culpa; quia à diuturna consuetudine Christum persequendi processit. Ità Arnold. Carnot. tr. de verbo illo, *dimitte illis*: Usque adèd in hoc malo voluntarii, ut voluntas consuetudinem, & consuetudo faceret necessitatem; necessitas verò usque ad illam vecordiam erumperet, ut nesciret, quid faceret. Quia ergo tam dura consuetudo, recurrit ad Patrem, cui omnipotentia adscribitur.

Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis. Hebr. 11. 31. Refert hic Paulus Dei miracula ab orbe condito; & post longum catalogum, augustiorem perficiens ascensum, ait: *Fide Rahab &c.* Quale hoc miraculum, non periisse eam cum incredulis? Si jam ab eorum coetu recesserat? Ingens miraculum est, meretricem, pravâ consuetudine affectam, non periisse. Theodoret. ut Apostolus Fidei ostenderet potentiam; hæc, quæ impudicè magnam vitæ partem transegerat, salutem, ait, est consecuta. Escob. t. 5. proph. Chr. lect. 2. Obf. 1.

Exempla historica.

Quidam nomine Pristinus, cum in carcere pro Fide teneretur, plus epulis, quibus assuetus fuerat, quam lacrymis indulgebat; imò ipsò summò diluculo, quò ad tribunal sistendus erat. Vix prima martyrii tentamenta subierat, vix ungulas viderat: ecce tibi non Christi martyr, sed Bacchi mystes, Fidem deseruit, Christum abjurat. Deliciis assuetus aspera non est passus: ad illas reverti; & in castris intemperantiæ pugnaturus miles, non martyrii coronâ; sed hederâ redimitus, inauguratur, Bacchoque dicatur. Tertull. lib. adv. Pŷchicos.

Suspirabam ligatus non ferrò alienò, sed meâ ferreâ voluntate. Velle meum tenebat inimicus; & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me: quippe ex voluntate perversa facta est libido; & dum servitur libidini, facta est consuetudo; & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Quibus quasi anfulis quibusdam sibimet innexis (unde catenam appellavi) tenebat me obstrictum dura servitus. Voluntas autem nova, quæ mihi esse cœperat, ut te gratis colerem, fruique te vellem, Deus, sola certa jucunditas! nondum erat idonea ad superandam priorem, vetustate roboratam. Ità duæ voluntates meæ, una

Polyanth. Sacr. Tom. 1.

vetus, alia nova; illa carnalis, ista spiritalis, confligebant inter se; atque discordando dissipabant animam meam. S. Aug. l. 8. Confess. c. 5.

§. IV.

Motiva malam consuetudinem vitandi, & vincendi.

Ex Veteri, & Novo.

Cum Josue promissâ terræ sortes divideret, tribui Judæ, præ aliis bellicosæ, meridionalem partem adnissit. Jos. 15. 1. Cur Judæ tribus hæc præ aliis parte locata? Lyra putat, partem illam proximiorè Aegyptiis, quorum jugo diu Israel subjectus; nè iterum facilem Aegyptii invenirent aditum. Quæ quis aut vitis impetitus, aut subjectus; eâ parte præcipuè invigilare debet armatus. Naxera in Jos. 15. §. 12.

Manum meam ponam super os meum &c. Job. 39. 34. Cur non super alia membra? oculos &c. Jam cum oculis sædus percusserat Job. 31. 1. *nè de virgine cogitaret* at lingua inveniebatur tantisper atrata, & reprehensibilis: ibi ergo præcipuam ponit custodiam; quia ibi aliquam senserat culpam. Creditur faciliorem linguæ lapsus, utpote aliqui jam maculata defectu; quasi de macula manserit debilitata, & obnoxia relapsi. Id. ib.

Prolongaverunt iniquitatem suam, Dominum justus concidit cervices eorum. Pf. 128. 3. S. Zeno. ferm. hic. Justus Dominus, patiens, scilicet in ultionem, dissimulator ad pœnitentiam; tunc cervices concidit, cum peccata in longum extenduntur, cum jam totum patientis misericordiæ tempus exclusum est.

Nè impiè agas multum, & noli esse stultum; nè moriaris in tempore non tuo. Eccl. 7. 18. An quis reperiat, qui in non tempore suo moritur? Job. 14. 5. Constituit Deus unicuique; homini terminum, quem præterire non potest. Dicere ad intentum, inquit Franc. Quæverimus tomo 1. de sanctiss. Chr. vulneribus: Peccata multiplicentem se exponere periculo moriendi in tempore non suo: non quia tempus suæ mortis non sit proprium, ac suum; sed quia illò non poterit uti in suum commodum, & salutem. Si Dominus quispiam pacificatur cum servo suo, ut partem diei impendat suis obsequiis, partem alteram in suam commoditatem dispenset: tempore quò Domino operatur, tempus Domini est; quò sibi, suum. Totum vitæ nostræ tempus usq; ad mortem reliquit Dominus noster homini, ad operandum pro sua salute. *Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam, usq; ad vesperum.* Pf. 103. 23. Incertò Authore.

Væ, qui irabitis iniquitatem in funiculis vanitatis. H. 5. 18. S. Hier. nec plangit eos, qui peccare cœperint, statimque desierint; sed qui longò funiculo peccata protraxerunt. Punit Deus graviter peccata iterata, & continuata: non enim tam malum est peccare, quam in peccatis permānere. Chryf. hom. 80. ad pop.

Voca nomen ejus Absq; miserisordia. Ol. 1. 6. His verbis minatur Deus Samaritis extremum excidium. Constat tamen Dei bonitas in Judam v. 7. *& domui Juda miserebor.* Nec fides promissis defuit.

Z. 2

defuit. 4. Reg. 17. 25. &c. Ratio: Samarites vitulis susceptis verum à se DEum prorſus ablegavit; Judæus aliquando coluit, ſub pia regum cura, David, Ezechia, Joſaphat. Velloſo in Judith c. 5. Paræn 20.

Hæc cō (Joſephō) cogitante; ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis. Matth. 1. 20. S. Hier. ep. ad Demetriadem. ibi te maximè oportet obſervare peccatum, ubi naſci ſolet; ſtatimque ad primam repugnare tentationis facièm; & malum, antequam exereſcat, extinguerè. Neq; enim expectandum eſt augmentum ejus rei, quæ timeri debet à parvo; & quæ tantò facilius vincitur, quāntò ei citius repugnatur. Caſſiod. l. 5. ep. 38. admonet nos formarum cura præcipua; ut, quæ poſſunt noxiæ creſcere, debeamus celeritè amputare: nam, quæ nunc virgulta ſunt; erunt, ſi negligantur, & robora: iſta enim, quæ modò facile avulſioni, poſtea vix ſecuris ſuccumbunt. Vide plura tit. Relapſus.

Hæc autem initia ſunt dolorum. Matth. 24. 8. Hæc Dominus ſubjunct, poſtquam multa juſtorum mala recenſuit. Juxta Orig. tr. 28. in Matth. Senſus eſt: nemo eſt, qui in hoc sæculo non multa patiat; juſtus, & injuſtus; ſed eò diſcrimine: quòd juſti initia dolorum patiuntur, injuſti etiam finem ſine fine: quia pœna peccatis reſpondet. Juſti initia tantùm peccatorum admittunt, quia peccatorum ſeriem abſcindiunt; nec diutius patiuntur ſe peccatò detineri: hinc etiam initia tantùm dolorum patiuntur. At verò impii peccata in longum uſum trahunt, & in fines ipſorum peccatorum perducuntur: unde etiam fines pœnarum patientur, id eſt, mala ſine fine. Pinna in Eccl. Ethol. 63.

Adol. ſcens tibi dico, ſurge. Luc. 7. 14. Exiſtimat S. Aug. l. 44. de Verb. Dom. Viduæ filium, peccatorem ſignare, opere quidem delinquentem; ſed nondum pravæ conſuetudinis ſepulchro addictum. S. Chryſ. hom. 22. ad pop. Si purum habes veſtimentum, caves nè peſſundes. omnino, nè quò modò ſordidetur. Si primam, ſecundam, & tertiam, contempſeris maculam; jam velut ſordidum habes veſtimentum: nec grave videtur, licet totum fiat lutum. 2. Reg. 12. 4. *cùm autem peregrinus quidam veniſſet ad divitem &c.* Cur peccatum Davidis peregrinus, ſeu hoſpes, vocatur? quia quaſi per tranſitum apud Davidem commoratum fuit. Eſcob. t. 1. mir. Chr. ſect. 5. obſ. 3.

Ipsà die. Luc. 24. 13. Malo citò affer remedium. *Ipsà die*, quæ in animis iſtium Diſcipulorum ſubnaſci diſſidentia cœpit, Salvator animarum medicus accurrit, ut ageritudinem curaret. Docuit, ut ſimul atq; ex terra cordium noſtrorum lolium emergit; demetere curemus; nè radices diuſculè neglectum agat, ut poſthac nèqueat extirpari. Did. Niſſ. ſer. 2. D. Reſurr.

Ex Patribus, & aliis.

Longa vitiorum conſuetudo magnam affert cœcitatem animæ & amentes efficit; & perſpicaces oculos in elligentia eruit. S. Chryſ. in Pf. 49.

Qui diu male vivendo, uſque ad extremum vitæ, ſine pœnitentiâ perſeverant, tales duodecim pericula, dignò Dei judiciò, incurrunt; ex quibus diſſicillimum, & quaſi impoſſibile eſt, ani-

mam evadere cum ſalute. Primum periculum eſt paſſionum alteratio: adeſt enim maximus dolor, & cruciatus; vel maximus timor; vel quandoque uterque ſimul. Et utraq; paſſio vehemens nata eſt, impedire liberum arbitrium, & uſum liberæ rationis, & voluntatis. Tantus aliquando ſenſitivus dolor opprimit; quòd vix homo aliud cogitare valet. Pateat hoc per exemplum: ſit, qui habeat dilectiſſimum filium ſuum præ oculis ſuis, ad mortem horribilem præparatum; vicinumque habeat infirmum, de cujus incommodo nihil, vel modicum, cogitat, nec etiam ante oculos ſuos habet. Quid mirum? ſi dilectum filium, quem ante oculos ſuos tenet, recogitat; & infirmi obliſcitur, quem non videt, nec diligit multum. Sic in propoſito ſenſualis appetitus, & carnalis amor, eſt filius dilectus; quem peccator cruciatum in tormentis ante oculos ſuos habet. Abſens vicinus, modicum quidem dilectus eſt ipſe DEus, ſeu proprius ſpiritus; cujus peccator obliſcitur, dum anguſtianti dolore, & timore, comprimitur. Secundum periculum eſt: quòd hujusmodi peccatores in terribili bello mortis inermes ſunt: quia charitate, & cæteris virtutibus, ſunt privati. Tertium periculum eſt, quia mali habitus, & conſuetudines peccatorum, nè pœnitentia valeant, retinent peccatorem. Lana etiam jacens in tinctura diſſicile poteſt in colorem album reduci. Manus inſuper, quas recentes nuces inxerunt, non parvò labore purgantur. Populus Iſrael, qui diu captivus fuerat ſub Pharaonica ſervitute, ab ea diſſiciliter liberatus eſt. Quartum periculum: quia tunc maximè fortiùs, quàm unquam fecerant antea, à dæmonibus impugnantur. Si igitur peccator non potuit impias tentationes tolerare, quin caderet, quando erat ſanus; quomodo gravioreſ tolerabit, quando erit infirmus? Deridendus utique foret; qui, dum juvenis eſt, & fortis; dicit ſe pugnare non poſſe; demum cum factus eſt ita debilis, & infirmus, quòd ſe movere non poteſt, petit campum certaminis ingredi, armaq; ſibi poſtulari dari &c. Vide plura ad S. Bernardinum t. 1. ſer. 13. qui eſt de 12. periculis, quæ ſuperveniunt peccatoribus in ultimo fine.

§. V.

Media à mala conſuetudine abſtinenti.

Nè procedas ulterius; & finem habebunt, quæcunque ad malitiam pertinent. Et ſi biduum hoc præſtiteris; tertio die faciliùs abſtinebis; & poſt triduum addes decem quoque dies; deinde viginti, poſt centum; atq; ita vitam tuam omnem: quāntò ſiquidem aſcenderis altius, eò facilioreſ ſenties viam. S. Chryſ. l. 10. in c. 6. ep. S. Pauli ad Rom.

Primum contra conſuetudinem malam eſt remedium præviſionis: ut ſcilicet in ſua novitate, & maximè in juventute, conſuetudo mala tollatur. Conſuetudo nova de facili immutatur; antiqua verò diſſicillimè, aut nunquam; niſi cum divino quaſi miraculo, amovetur. S. Bernardinus t. 1. ſ. 21. art. 3.

§. VI.

§. VI.

Consuetudinem Mundi non sequere.
Motiva.

Ex Veteri, & Novo.

Non sequeris urbem ad faciendum malum; nec in iudicio, plurimorum acquiesces sententia, usque a vero devies. Ex. 23. 2. Oportet hic: arbitrantur multi iudices, & Consiliarii, se a peccatis immunes; cum viderint alios in malo se præcessisse. *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?* 2. Cor. 11. 29. non dicit, & ego non scandalizor. Jo. Cluniac. l. 2. D. Sexag. prudenter sociat se Apostolus infirmitati alienæ; & non scandalo; sed dicit, quod uritur, quando alius scandalizatur. Ratio hujus est: quia homo cupidus lucri libenter se sociat lucro, & non damno.

Regulamque auream quinquaginta scilorum. Jos. 7. 21. Quid significat, quod Josue Achan ad mortem condemnet; eod quod regulam auream ex Jericho furatus fuerit? nisi præcipere Deum, ut moriatur, & in inferno sepeliatur; qui regulam; & mores depravatos mundi obliuiverit. Unde merito Paulus Rom. 12. 2. *nolite conformari huic Seculo.* Sequimini regulam Christi, non Mundi. Diez. sequela Christi.

Tanquam prodigium factus sum multis. Plal. 70. 7. Prodigium in hoc seculo fit Fidelis, quando alia seclatur, quam potest amare peccantium multitudo. Quærent illi divitias, iste pauperiem; quærent illi epulationes, iste jejunia; quærent denique illi gaudia, iste tristitiam. Cassiodor. hic.

Si ignoras te - abi post vestigia gregum. Cant. 1. 7. Qui non ex ipsis rebus discernit id, quod bonum est, ab eo, quod malum est; sed sequens vestigia eorum, qui præcesserunt; præterita vitæ consuetudinem adsciscit sibi pro vitæ magistra; sæpe fallitur tempore discretionis, & imprudens hœdus pro ove efficitur. *Oves meam vocem meam audiunt.* Si te cognoscas ô pulchra inter mulieres, totum mundum despicias; & ad materiæ expers bonum perpetuo intuens, contemnes errorem eorum, quæ in hac vita sunt, vestigiorum. S. Greg. Nyss. hom. 2. in Cant. hic.

Deinde interveniente tempore, convalescente iniquâ consuetudine, hic error, tanquam lex, custodiendus est. Sap. 14. 16. Scilicet ab impiis: nam pii sciunt; impiam consuetudinem nunquam præscribere; nec ullâ temporum longitudine roborari; ut vicem legis obtineant. Corn. hic.

Nolite conformari huic seculo. Rom. 12. 2. Scilicet, ut explicat S. Thom. per affectum amore inhærendo rebus temporalibus; & per imitationem viventium seculariter. Fernandus in Gen. 1. v. 16.

Nulla consuetudo antiqua, mos firmatus, longævus usus, præscribere potest antiquissimæ veritati, & æternæ rationi. Væ, qui confidunt in lege malæ agentis multitudinis; Nam in tantum sunt graviora peccata; & ad removendum difficiliora; in quantum talibus legibus seiporum tuentur auctores. Sim. de Cass. l. 8. cap. 37.

Nihil magis præstandum est, quam ne peccatorum ritu sequamur antecedentium gregem; pergentes, non quod eundem est; sed quod itur, non ad rationem; sed ad similitudinem vivimus; inde ista tanta coactio aliorum supra alios mentium. Seneca l. de vita beata cap. 1. *Quæramus, quid optime factum sit, non quid ultimatissimum.* Id. ib.

Exempla non sequentium.

Reges bello captos nefas occidere apud Nationes habebatur; Josue tamen Reges sæpe ignobiliori supplicio extinxit. Abul. q. 1. licet in pugna quibusdam Nationibus nefas habeatur reges occidere, si capi possunt; Judæi tamen occidebant illos; quia præceptum erat illis, quod occiderent omnes. 1. Reg. 12. 1. *Naxera in Jos. 12. §. 12.*

Solus Mardocheus non flectebat genu, ne adorabat eum. Esth. 3. 2. Interrogatus, cur non servaret regis statutum? *dixerat eis, se esse Judæum.* v. 4.

Constituæ nobis regem, ut judicet nos, sicut & universe habent Nationes. 1. Reg. 8. 5. Plurimum consuetudinem sequi voluerunt, sed grandi suo malo. *Non te abjecerunt, sed me, ne regem super eos.* v. 7.

Exempla male sequentium.

Non est in loco nostro consuetudinis hæc. Gen. 29. 26. Deliquit Laban filiam producens in stuprum ei, quem sciebat non esse maritum. Es. cob. t. 2. perfec. Chri. obs. 2.

Non quærimus, utrum sit factum; sed utrum fuerit faciendum? sana quippe ratio etiam exemplis anteponenda est. S. Aug. l. 1. de Civ. Dei.

Accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti. in vos. Act. 1. 8. Tertull. l. de virg. vel: hic erit solus à Christo magister dicendus; & venerandus: hunc qui receperunt, veritatem consuetudini anteponunt.

